

Nr 9 1959

41 ÅRG.

UPPLAGA 13.800 EX.

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRNAS RIKSFÖRBUND

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 21 36 06 - POSTGIROKONTO NR 4870

BRANDKÅRS- tidsskrift

Operationsanalys på brandförsvarets område*)

Av hovrättsfiskal C. G. Källner.

Sommaren 1958 fick 1954 års brandlagsrevision möjligheter att inom ramen för sitt uppdrag låta utföra en s. k. operationsanalys på brandförsvarets område i syfte att medelst systematiska studier med statistikens hjälp söka komma till ett kvantitativt underlag för hur brandkärnans och kommunernas samverkan ävensom andra förhållanden inom brandförsvaret bäst skulle anordnas. Uppdraget att utföra denna utredning anförtroddes åt aktuarien Gunnar Berggren. Sedan Berggren nu slutredovisat sitt uppdrag till brandlagsrevisionen medelst en skriftlig redogörelse jämte bilagor och tabeller, lämnas här en sammanfattning av de metoder som använts och de resultat som uppnåtts vid operationsanalysen. Det är angeläget att framhålla, att de slutsatser, för vilka i det följande redogöres, icke äro brandlagsrevisionens utan allenast utredningsmannens.

Utredningsuppdraget m. m.

Efter samråd mellan brandlagsrevisionen och utredningsmannen uppställdes följande fem frågor, vilka i första hand skulle försöka besvaras genom operationsanalysen:

1. Hur stora böra släckningsområdena vara och hur böra de utformas geografiskt?
2. Vilken avvägning mellan deltidanställd och heltidanställd personal är rationell? (Frågan om övergång till yrkesbrandkår.)
3. Hur stor bör personalstyrkan vara med hänsyn till risken för flera samtidiga larm?
4. Vilken avvägning mellan personal och materiel bör eftersträvas?
5. Hur ofta böra eldstäder ses över? Hur ofta böra elektriska inspektioner ske?

På grund av begränsad tid och begränsade resurser bestämdes arbetsmaterialet till i huvudsak följande:

1. Brandlagsrevisionens organisations- och omkostnadsstatistik, som delvis är grundad på bearbetning av ett frågeformulär, som utsändes till alla kommuner år 1955 och som avser förhållandena år 1954.
2. Viss redan förefintlig brandorsaks- och brandskadestatistik, som tillhandahållits av centralstället för svensk brandskadestatistik och landsbygdens försäkringsbolags gemensamma statistikställe.
3. 5.100 utryckningsrapporter, avseende åren 1953—1957 samt hämtade från Kristianstad, Örebro med fyra kringliggande kommuner samt Sundsvall, Härnösand, Kramfors och Sollefteå med sju kringliggande kommuner.

*) Föredrag vid Svenska Brandkärnans Riksförbunds årsmöte den 12 juni 1959 i Jönköping.

Skador samt värden att skydda.

Vad först angår bränderna som dödsorsak så framgår av Sveriges officiella statistik, att under de fem åren 1951—1955 i genomsnitt 96 människor årligen omkommo till följd av brand. Någon tendens kan här icke utläsas med åren. Av intresse är att konstatera, att dubbelt så många män som kvinnor varje år dödas genom brand. För männen föreligger här sannolikt en yrkesrisk. En jämförelse mellan antalet bränder samt antalet dödsfall till följd av brand månad för månad visar god överensstämmelse utom för juli månad, då yrkesrisken till följd av semestrarna ej är så markant.

När det sedan gäller att — bortsett från

dödsfall och värden som icke låta sig uppskattas i pengar — bedöma de totala kostnader, som förorsakas av brand, så är denna totalkostnad summan av fyra poster, nämligen 1) brandskadekostnaden, 2) kostnaden för det släckande brandförsvaret, 3) kostnaden för det förebyggande brandförsvaret samt 4) förvaltningskostnaden.

Den svåraste och i princip olösliga uppgiften är att komma åt kostnaden för det förebyggande brandförsvaret. Orsaken är att åtskilliga åtgärder icke ske i brandsäkerhets syfte men likväl tjäna det förebyggande brandförsvaret, t. ex. sanitära åtgärder, avstånd mellan byggnader och hållfasthetsföreskrifter. I tabell 1 äro kostnaderna därför begränsade

Tabell 1. Brandförsäkrings- och brandförsvarkostnader 1950—1956.

År	Brand- och skogsförsäkring. Direkt svensk affär					Kommunernas brandförsvarkostnader	
	Försäkrings- summa	Influten premie		A priori		Mkr	‰ av försäkrings- summa
		‰ av försäkrings- summa	Mkr	skade- kostnader	förvaltnings- kostnader		
Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr	
1950	148.699	159,2	1,07	95,5	63,7	49,5	0,33
1951	175.478	195,7	1,12	117,4	78,3	57,8	0,33
1952	200.311	209,3	1,05	125,6	83,7	64,5	0,32
1953	209.168	206,8	0,99	124,1	82,7	70,7	0,34
1954	225.539	209,5	0,93	125,7	83,8	75,1	0,32
1955	244.320	215,2	0,88	129,1	86,1	79,4	0,32
1956	258.142	229,1	0,89	137,5	91,6	85,1	0,33

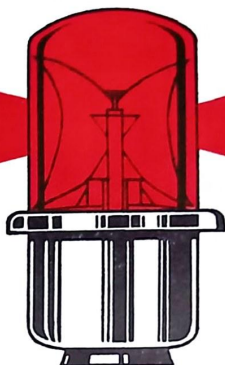
till att avse allting utom nämnda oåtkomliga kostnader för det förebyggande brandförsvaret. Försäkringssumman avser byggnader och annan egendom samt skog. I stället för de faktiska utbetalningarna från brandförsäkringsgivarna ha av statistiska skäl de förväntade skadekostnaderna, som ligga till grund för premiesättningen, upptagits i tabellen.

Under den i tabellen observerade tidsperioden har huvudparten av alla byggnader och av all lös egendom inom landet varit brandförsäkrad och under den senare delen av perioden sannolikt även större delen av avbrottsintresset. Utanför försäkringen ligger statens, kommunens och enskildas oförsäkrade egendom. Ej heller återspeglar tabellen värdet av utrikes försäkrad egendom eller sådan brandförsäkring som ingår i bl. a. motorfordons-

och sjöförsäkring. Med ledning av vissa uppgifter, som utredningsmannen erhållit från byggnadsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen, samt av uppgifter i Statistisk tidskrift häfte 10/1956 om nationalförmögenheten kan man gissningsvis sätta de totalvärden, som brandförsvaret har att värna, till 115 å 120 procent av värdena i kolumn 2 i tabell 1.

Uppgifterna i tabellen om kommunernas brandförsvarkostnader avser nettoutgifter. De enskildas, däribland industriernas, brandförsvarkostnader ingå ej här, ej heller statens och kommunernas kostnader i deras egenskap av ägare till fastigheter och anläggningar. Dessa kostnader äro okända till sin storlek, med vissa undantag.

Tabell 1 visar, att premiekostnaden faller under observationsperioden medan brandför-

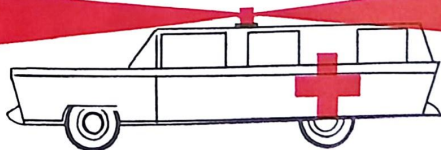

VARNINGSFYR

med roterande reflektor ger klart blinkande rött sken (160 blinkningar per minut).

Hella Varningsfyr är avsedd för montering på alla slag av utryckningsfordon: Ambulanser, brandbilar, polisspiketer etc. Den har gedigen konstruktion med plasthuvu.

Hella Varningsfyr är godkänd för montering på ovanstående fordon av Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, Trafikbyrån, under förutsättning att det dessutom finns minst en lykta med kraftigt rött fast sken framåt. Typ KL 1, riktpreis 200 kr.

Begär närmare upplysningar om Hella Varningsfyr från

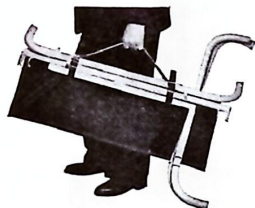
Ingenjörskontoret
K.G. KNUTSSON

Ulvsundavägen 146, Bromma, Tel. 25 26 60

MOWE

VARNINGSSKYLT

avsedd att utplaceras när brandkåren arbetar på eller invid en landsväg.

Under transport.

Vid användning.

Undre skyltens text på baksidan för alternativ användning.

Lätt hopfällbart rörstativ.
Skyltarna i kraftig tygväska.
Större skyltarna: svart text på gul botten, reflekterande röd ram.
Lilla skylten: vit text på blå botten.

Aktiebolaget

MOLIN & WESTBERG

M A L M Ö

Tel. 388 40

Tel. 97 59 12

NYTT PÅ JEEPFRONTEN

Ny **LAND-ROVER** med 77 HK motor, vackrare linjer på hytt och kaross, se bilden, samt många andra finesser, totalvikt 2.500 kg.

Ny frambyggd **WILLYS-OVERLAND** med 105 HK motor, stort materielutrymme, totalvikt 3.200 kg. Bilden visar vår typ med förlängd hytt.

Båda dessa typer äro mycket lämpliga som slangutläggare.

GÖR EN FÖRFRÅGAN HOS OSS OCH MEDDELA EDRA ÖNSKEMÅL!

Kort leveranstid

Billiga priser.

Patenterad slangutläggare.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

HALMSTAD

Tel. 133 33

svarskostnaden håller sig påfallande konstant — allt mätt i förhållande till försäkringssumman, d. v. s. till det värde som skall skyddas. Den fallande premietendensen kan i varje fall ej helt räknas brandförsvaret till förtjänst: i början av perioden spelade trä- och massa-industrins brand- och avbrottsförsäkringar en relativt större roll än i slutet av perioden och dessa försäkringar hade en förhållandevis hög medelpremie. Vidare har beståndet av försäkrade objekt allt mer tillförts objekt med låg premie.

Den slutsats, som här drages, är att eldsvåddefenomenet ekonomiskt sett är under kontroll och ej kan inrangeras bland s. k. trängande samhällsproblem. Visserligen är omkostnadsstegringen kraftig — den var ett motiv för tillkallandet av brandlagsrevisionen — men endast absolut sett. I relation till de värden det gällt att skydda ter sig utvecklingen ej lika katastrofal. Icke heller dödsfallens utveckling pekar på att man håller på att förlora kontroll över brandfenomenet.

Risken för flera samtidiga larm.

Risken för flera samtidiga larm innebär anorlunda uttryckt risken för att brandkåren blir larmad till en brand medan den redan är engagerad av släckning av en annan brand. I detta sammanhang beröres till en början den uttryckande enhetens sammansättning. På grundval av de inledningsvis nämnda uttrykningsrapporterna kan konstateras, att yrkeskåren vid larm icke alltid rycka ut med hela den disponibla styrkan utan differentiera insatsen efter den kända eller förmodade om-

fattningen av faran. Till bilbrand under bar himmel, till vissa soteldar, gräs- och sopbränder skickas blott en piketvagn. Vid larm från brandskåp räknar man med en riktig brand. Vid automatiskt brandalarm skickas omedelbart en större styrka. Flertalet larm äro dock muntliga och det är anmärkningsvärt hur sällan man skickar en för svag styrka. Ändock inträffar naturligtvis ofta att man kommer med en för stark enhet. Yrkeskårens nyansieringsförmåga är härvidlag betydligt överlägsen vissa mindre borgarbrandkårens. Den nu nämnda differentieringen medför att man för att statistiskt kunna bedöma risken för flera samtidiga larm endast bör laborera med sådana bränder som kräva full insats av den aktuella brandkåren, "egentliga bränder".

För de egentliga bränderna har tiden mellan huvudstyrkans ut- och inrykning beräknats ur de nämnda uttrykningsrapporterna. I de sex städerna låg därvid genomsnittliga tiden mellan 40 och 70 minuter. Vidare har de egentliga brändernas livslängd undersökts. Detta har skett så att det uträknats huru många av 100 sådana bränder som viss tid efter huvudstyrkans insättande fortfarande släckas eller bevakas av en huvudstyrka. Det visar sig då — för nämnda sex städer — att hälften av dessa bränder släcks efter i genomsnitt 30 till 40 minuter. Bild 1 åskådliggör det sagda beträffande städerna Örebro (Ö) och Härnösand (H).

Bild 2 visar sannolikheten för en brandkår med en utrykningsenhet att åtminstone en gång om året bli "utslagen", varmed förstås att kåren kallas till en brand medan den är sysselsatt med att släcka en annan. Av statis-

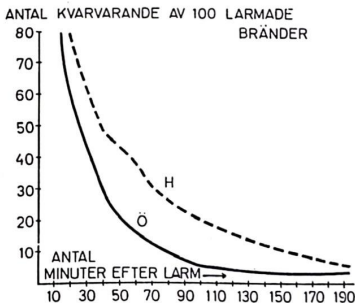

Bild 1.

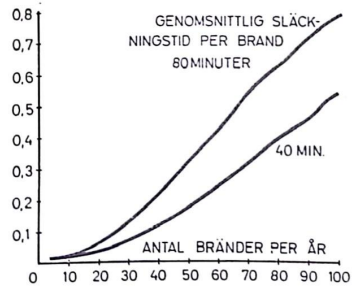

Bild 2.

tiska skäl bygger tabellen på förutsättningarna, att kåren består av en enda odelbar enhet, att denna är helt sysselsatt med släckningen samt att alla sådana bränder pågå exakt lika länge, nämligen den funna genomsnittstiden för en egentlig brand.

Slutsatsen blir att risken att bli utslagen är ringa. Denna risk bör i första hand motverkas med en såvitt möjligt differentierad uttryckning, vilket, enligt vad utryckningsrapporterna visa, kan praktiseras med framgång. Risken för flera samtidiga larm är icke så stor att man av *det skälet* har anledning undvika att anlita en grannkommuns brandkår i stället för att skaffa sig två egna utryckningsenheter. Samtidighetsrisken ensam motiverar flera utryckningsenheter blott i de tio till femton största städerna. Det har då givetvis bortsetts från de krav som ytvidd och långa körsträckor samt andra speciella förhållanden kunna ställa. Likaså har storbrand, som ju kan betraktas som två eller flera samtidiga bränder av normal omfattning, ej beaktats.

Brandbelastningen.

För att generellt kunna matematiskt lösa problemet att minimera summan av kostnaderna för brandförsvaret och för brandskadorna fordras kännedom om bl. a. de brännbara värdenas lokala spridning; brandbelastningen per ytenhet. Det är ej nog att känna fördelningen i stort på exempelvis industriorter, övriga tätorter samt landsbygd, utan det är finstrukturen som fordras. Det har ej varit möjligt att med hjälp av uppgifter från försäkringsgivarna vinna detaljkännedom om de försäkrade riskernas fördelning. En fältmässig undersökning skulle ha fallit utom ramen för uppdraget. Detsamma gäller en undersökning på grundval av den ekonomiska kartan, vilken åtminstone för landsbygden och de mindre tätorterna skulle kunna vara tjänlig för det här avsedda ändamålet.

Det har i stället blivit nödvändigt att undersöka vilket samband som kan finnas mellan befolkningsfördelning och brandbelastning. Eller annorlunda uttryckt: är invånarantalet ett användbart mått på förekomsten av brännbara värden inom en viss yta?

Antalet utryckningar, på grund av brand el-

ler tillbud, per invånare i olika kommuntyper har därför studerats på grundval av 1954 års uppgifter. Resultatet framgår av nedanstående tabell, som visar antalet utryckningar per 1.000 invånare:

Kommuntyper	Antal utryckningar per 1000 invånare p. gr. a. brand eller tillbud år 1954
Alla landskommuner	1,22
Alla köpingar	1,56
Städer utan yrkeskår	1,79
Städer med yrkeskår	1,98

Antalet utryckningar per 1000 invånare för skogseld och soteld är mera jämnt i de skilda kommuntyperna. När det gäller utryckningar på grund av nödläge ligga däremot städerna med yrkesbrandkår avsevärt högre än övriga kommuner; och då äro ambulansutryckningarna likväl icke medräknade.

Ju mer tätortsbetonad kommunen blir, desto större blir antalet utryckningar. Å ena sidan ha tätorterna relativt sett flera och större industrier, flera hotell, restauranger, biografier, garage o. s. v. än glesorterna. Möjligen äro också bilbränderna relativt sett flera i städerna än på landsbygden. Allt detta verkar höjande på frekvensen. Å andra sidan ha tätorterna, eller anses ha, bättre förebyggande brandförsvår och detta verkar sänkande på frekvensen. Utan närmare undersökningar går det icke att förklara skillnaden mellan frekvensen i tätorter och glesorter. Det bör vidare observeras att antalet utryckningar ej är identiska med antalet bränder. Till åtskilliga bränder kallas ingen brandkår alls eller endast en industribrandkår. En jämförelse mellan försäkringsanstaltens statistik över antalet bränder samt den föreliggande utryckningsstatistiken tyder härpå. Vidare framgår av utryckningsrapporterna att yrkesbrandkårer tillkallas i bagatellfall, som om de inträffat i en ort utan yrkesbrandkår aldrig skulle ha föranlett att någon brandkår alls tillkallats. Den slutsats som här drages är, att det för landskommunerna torde vara tillåtet att räkna brandbelastningen som proportionell mot antalet invånare, medan för städerna en sådan metod icke är möjlig.

Med ledning av en nyligen utgiven karta över befolkningsfördelningen i Sverige den 1 januari 1957 har utredningsmannen under-

Delgiv pumpskötarna resultatet av pumpkontrollen!

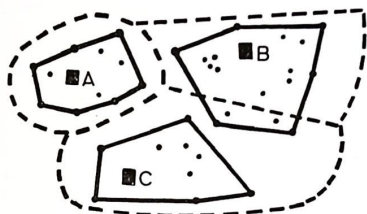

Bild 3.

sökt hithörande frågor. På denna karta räknas varje ort med 200 invånare eller mer som en tätort och representeras av en kvadrat med ytan proportionell mot invånarantalet och med mittpunkten i tätortens befolkningstygdpunkt. Övriga invånare äro sammanförda i 100-tal och varje sådant 100-tal markeras på kartan med en punkt. På kartan ha inprickats alla yrkes- och borgarbrandkårer. Till varje sådan kår hör ett "naturligt släckningsområde": det område som erhålles vid tillämpning av principen att *en brand skall släckas av den brandkår, som på kortaste tid kan komma till brandplatsen*. Följande principskiss, bild 3, visar tre kommuner med brandkårer placerade i A, B och C. Kommungränserna äro streckade och de heldragna linjerna avgränsa de naturliga släckningsområdena.

Som synes ligger A:s naturliga släckningsområde helt inom kommunen; likaså C:s, men det omfattar ej alla objekt inom kommunen C. B:s naturliga släckningsområde omfattar alla objekt inom kommunen och en del av dem som ligga inom kommunen C. Med tillämpning av den nu i princip beskrivna metoden har antalet bränder som släcks av "fel" brandkår uppskattats till c:a 200 per år. Eller med andra ord: om man accepterar den nuvarande lokaliseringen av brandkärerna men bestämmer att varje kår skall släcka inom sitt naturliga släckningsområde, kommer släckningsinsatsen att kunna göras tidigare i c:a 200 fall årligen än om de (år 1954) existerande släckningsområdena tillämpas.

Försök har också gjorts att med kartans hjälp besvara följande två frågor: 1) Är det möjligt att omplacera det givna antalet brandkårer så,

att medelvärdet av avståndet från en byggnad till närmaste brandkår minskas utan att högsta förekommande avstånd ökas? 2) Är det möjligt att minska antalet kårer men placera återstoden så att avstånden ej bli längre, eller anorlunda uttryckt: är det möjligt att spara in brandkårer utan att förlänga utryckningstiderna? Svaret är att båda dessa åtgärder äro möjliga — men endast teoretiskt. Det kan vara matematiskt riktigt att placera en brandkår i ett glesområde mellan två tätorter, men en sådan placering är i praktiken ogenomförbar, eftersom det då ej går att rekrytera en borgarbrandkår.

En av frågorna som ställdes för operationsanalysen gällde släckningsområdenas storlek och geografiska utformning. Utredningsmannen säger härom (cit):

Materialet medger inte någon beräkning av den optimala utsträckningen av ett släckningsområde. De "naturliga släckningsområdena" för de existerande brandkärerna ligger — med bortseende från Stor-Stockholm och Stor-Göteborg — väsentligen innanför respektive kommungränser. Det är sannolikt inte fler än ca 200 bränder per år som släcks av icke-närmaste brandkår. Den kommunala indelningen synes därför böra bibehållas som grund för indelningen i släckningsområden.

En reservation göres dock för vissa städer med yrkeskår, vilka ha små administrativa områden och som dessutom äro obetydligt större än själva det tätbebyggda området. Här förefaller det att döma av kartan som om en krets-bildning skulle kunna vara rationell. Än invånarantalet i en sådan krets ej högre än 15.000, kan risken för flera samtidiga bränder icke rimligen åberopas som skäl mot att tätortens brandkår användes i kringliggande kommuner.

Övergång till yrkesbrandkår.

Bild 4 visar, att övergång från enbart borgarbrandkår till yrkesbrandkår sker i intervallet 10.000—20.000 invånare. Bilden åskådliggör antalet utryckningar för brand eller tillbud som funktion av invånarantalet i städerna år 1954. Vad som i praktiken varit skäl för övergången till yrkesbrandkår har icke gjorts till föremål för särskild undersökning. Naturligtvis sammanhänger olikheterna i bedöm-

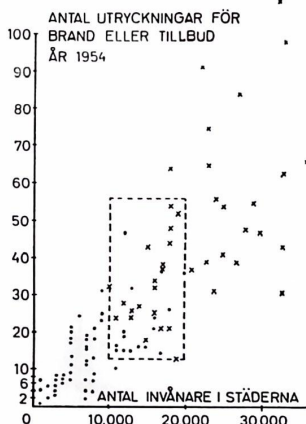

Bild 4.

ningen i intervallet 10—20.000 invånare med skillnad i städernas expansionstakt, graden av industrialisering samt med förekomsten av industribrandkär. Totala antalet industribrandkär, som kvalificera till premierabatt, rör sig om 500, och dessa kärers insatser äro icke registrerade.

Bild 4 visar betydelsen av antalet utryckningar. Vissa mindre yrkesbrandkär hade år 1954 mindre än 30 utryckningar för brand eller tillbud. Ett stort antal yrkeskär hade mindre än en utryckning i veckan. Att märka är då, att här ej medtagits utryckning för nödläge och ej heller ambulansutryckningar. Inom intervallet 10—20.000 invånare börjar dock antalet utryckningar bli så stort, att det kan tänkas menligt inverka på borgarbrandmännens egentliga yrken eller sysselsättningar. I några fall tycks man ha lättat på denna börda genom att öka antalet grupper av borgarbrandmän.

Slutligen är sänkningen av brandförsäkringspremierna ett motiv för införande av yrkesbrandkär. Premieskillnaden är baserad på bl. a. iakttagelsen av skadegraden. Skadegraden är kvoten mellan ersättningsbeloppet och det totala värdet som var hotat av branden. Följande tre värden, som äro hämtade från centralstatlet för svensk brandskadestatistik och som avse civilrisker av trä åren 1948—1952,

illustrera skillnaden mellan olika slags brandförsvar:

Skadegraden i procent i orter med Enbart		
Yrkesbrandkär	borgarbrandkär	Annan brandkär
3,6	7,7	13,3

Skillnaderna uttrycka emellertid ej enbart de olika brandkärstypernas kapacitet under själva släckningsmomentet. Skadegraden varierar med objektets storlek, och storleksfördelningen inom de olika typerna av orter är väsentligt olika. Fördelningarna av avstånden mellan brandstation och brandplatsen variera också med ortstypen. En statistik med vars hjälp i övrigt lika objekts skadegrad kan studeras som funktion av brandkärstyp och avstånd till brandstation finns ej. Följande delvis mycket ungefärliga värden ha därför fått tjäna som underlag för en diskussion av frågan om yrkesbrandkär kontra borgarbrandkär:

	Kommun med yrkeskär	Kommun utan yrkeskär
Antal	63	891
Brandskadebelopp, mkr	40	110
Personalkostnader för brandförsvaret, mkr	3,4	15
Övriga kostnader för brandförsvaret, mkr	7	20
Totala kostnader för brandförsvaret, mkr	41	35

Införandet av yrkesbrandkär i var och en av de 891 kommuner, som sakna sådana kär, kan icke motiveras ekonomiskt. Lägsta totalkostnaden för en yrkeskär år 1954 var 148.000 kr. Skulle kostnaden i genomsnitt för de tänkta nya kärerna sättas så lågt som till 125.000 kr. per år, skulle de nya kärerna löna sig endast om skadegraden kunde nedbringas till noll.

Skulle i stället de 891 kommunerna indelas i kretsar med c:a fem kommuner i varje, skulle varje krets komma att omfatta i genomsnitt något över 20.000 invånare. Detta är det antal, vid eller över vilket städerna genomgående ha yrkesbrandkär. Antalet bränder inom en sådan tänkt krets kan ej förväntas bli så stort att det i och för sig, med hänsyn till risken för två eller flera samtidiga bränder, kan motivera mer än en utryckningsenhet för kären inom kretsen. Inom fyra femtedelar av antalet kommuner skulle skadegraden i bästa fall

kunna förväntas bli densamma som i fallet med enbart borgarbrandkårer. Antar man nu samma kostnad per ny yrkesbrandkår som ovan, så blir totalkostnaden ej lägre ens om skadegraden i den kommun, där kåren placeras, antas gå ned till noll. (Det har här antagits att, väl på platsen, släcker en borgarbrandkår lika effektivt som en yrkesbrandkår samt att den kortare utryckningstiden för en yrkeskår motvägs av de längre framkörningstiderna när det gäller bränder utanför förläggningsskommunen.)

Mot det förda resonemanget kan invändas att man vid kretsbildning ej behöver begränsa sig till de kommuner, som nu sakna yrkesbrandkår. Som ovan nämnts ha vissa städer med yrkesbrandkår små administrativa områden. Här förefaller det, av kartan att döma, som om en kretsbildning av staden och kringliggande kommuner ibland skulle kunna vara rationell.

Det ovan förda resonemanget ger ej någon anvisning om hur ett enskilt fall skall bedömas, d. v. s. om en yrkesbrandkår eller enbart en borgarbrandkår eller ingen brandkår alls är det arrangemang som ger den lägsta totalkostnaden. En allmän slutsats är emellertid att en generell övergång till yrkeskårer, individuellt för kommuner eller för särskilt bildade kretsar, icke kan motiveras ekonomiskt.

Men den gjorda kalkylen får ej heller tolkas så att den nuvarande typen av borgarbrandkår representerar den bästa lösningen för småkommunernas del. Det har ej gått att fastställa i vilken mån de relativt sett höga skadekostnaderna på landsbygden bero av riskens art, avståndet till brandkåren, brandkårens kapacitet eller vattentillgången. Skulle det visa sig att kapaciteten på landsbygden är för ringa, kan man likväl ej övergå till yrkesbrandkår utan får försöka med mera materiel samt bättre utbildad — och alltså dyrare — men likväl fortfarande deltidсанställd personal.

Den omständigheten att en krets av landskommuner ej kan bära upp en yrkesbrandkår visar inom det skulle vara fel att inom städerna införa sådan kår vid storleksordningen 10—20.000 invånare. Livräddning, värdeanhopning och riskförhållanden i övrigt i städerna kan göra att även en obetydlig skillnad i utryckningstid och släckningsansats får ansevärliga konsekvenser. Det är dock sannolikt,

att en noggrann granskning av städerna inom intervallet 10—20.000 invånare skulle ge till resultat att vissa yrkeskårer borde bytas mot borgarkårer och tvärtom. Utryckningsstatistiken tyder härpå.

Landsbygdens borgarbrandkårer.

Statistikmaterialet från år 1954 ger svar på frågan om antalet förläggningssorter för kommunens brandkår. Huvuddelen av landskommunerna hade fler än en förläggningssort. Där detta innebär, att kommunen har två eller flera självständiga utryckningsenheter, har man främst att göra med skärgårdarna och norra Norrland.

I detta sammanhang konstateras, att man icke kan frigöra sig från intrycket, att särskilt Skåne-länen ej dragit den fulla konsekvensen av kommunsammanslagningen utan behållit ett överskott av personal.

Det kan vara av intresse att konstatera, att år 1954 den typiska borgarbrandkåren i landskommun statistiskt sett hade följande sammansättning: sex befäl, tolv brandmän, en bil med fast pump och vattentank, en redskapsbil, två bogserbara eller bärbara motorsprutor, 1000—1500 m grovslang samt 100—300 m

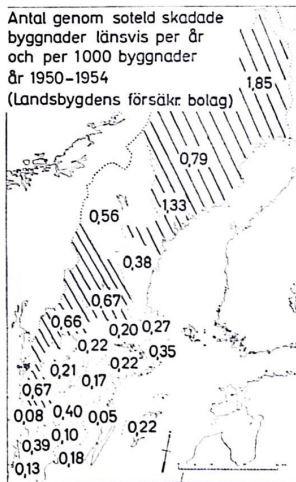

Bild 5.

smalslang. Totalstyrkan 6+12 bygger på principen med 17 veckors årlig beredskaps-tjänst för borgarbrandmän. Den leder till en totalstyrka om tre gånger en normal utryckningsenhet.

Förebyggande frågor.

Orsaken till att frågan om hur ofta elektriska inspektioner böra ske uppställdes var att man i Danmark lyckats utföra en undersökning härom beträffande vissa byggnader på landsbygden. Det har emellertid visat sig omöjligt att i Sverige göra en liknande undersökning på grundval av tillgängliga statistiska uppgifter. Den sålunda uppställda frågan måste därför lämnas helt obesvarad.

Kartan bild 5 visar soteldsfrekvensen i olika län. Frekvensen är högre i de nordliga och de skogrika länen. Orsakerna kunna vara bränslets art (vedeldning), den längre eldnings-säsongen, sättet att bygga och materialet i skorstenarna samt sotningsvanorna. Utan en noggrant förberedd statistik och framför allt teknisk undersökning, utförd på fältet, kunna sambanden här ej klarläggas.

En särskild undersökning visar, att soteldarna variera med årstiden så att frekvensen är högst under månaderna november—april. Fördelningen på månader är densamma i de norra länen som i landet i övrigt. Variationen med årstiden har givit anledning till en undersökning om den bästa tiden på året att göra sotningen. Ett matematiskt experiment synes därvid visa, att det bästa resultatet bör erhållas om sotning sker den 1 oktober och det sämsta om den sker den 1 april. Ur praktisk synpunkt blir likväl också här slutsatsen den, att det ej går att i efterhand söka lösa sotningsproblemen. Experimentet visar dock, att det kan finnas förhållanden under vilka det existerar extremlösnigar. Klokheten bjuder då att lagen utformas så att dessa rymmas inom föreskrifternas ram.

Avslutningsvis citeras här utredningsmannens *sammanfattning* om operationsanalysens allmänna resultat:

Det kan konstateras att något kvantitativt underlag för en radikal ny kurs inom brand-försvars området inte genom operationsanalysen har presterats.

KVALITETSSKUM

- ★ Obegränsad lagringsbeständighet
- ★ Frostsäkerhet till -15° om så önskas till -25°
- ★ Fördröjd stabiliseringsverkan
- ★ Släckningsverkan och ekonomi i ytterst goda proportioner, 0,4—2 liter till 100 liter vatten
- ★ Mer än 30-årig fabrikationserfarenhet

Schaumgeist

Även Generalrepresentant för:

Klückner - Humboldt - Deutz AG Werk Magirus, Ulm Donau.

Magirus-tegar alla storlekar, Specialfordon m.m.

Minimax AG, Urach/Württ.

Pulver-, Skum- och Vattensläckare, CO₂-anläggningar, Sprinklers.

Carl Stoekicht & Co., Weinheim.
Brandslang.

LUCEMA AB

Birger Sjöbergs väg 1
Stockholm K

Tel. 52 52 15, 51 12 18, 52 65 77
Telegramadress: Lucema

Det framtida brandförsvaret, tendenser och önskemål*

Av riksbrandinspektör Ingvar Strömödal.

När jag nu skall försöka mig på uppgiften att på de ca 20 minuter, som tilldelats mig, teckna en bild av det framtida svenska brandförsvaret sker detta med vissa förbehåll. För det första är den tillmätta tiden nästan grymt kort. Bilden måste bli mycket ofullständig. För det andra är siarens värv vanskligt. Det senare gäller i särskilt hög grad när det, som i mitt fall, är fråga om en långtidsprognos. Bilden måste också bli rätt osäker. Ingen får ta det, jag här har att säga, som något annat än ett högst personligt och högst ofullständigt försök att för några decennier framåt dra ut den brandförsvarets utvecklingskurva, som vi alla kunnat följa fram till dags dato.

Jag skall börja med den betydelsefulla frågan om *huvudmannaskapet*. Huvudman för brandförsvaret i Sverige är i dag kommunen. Så har det för städernas vidkommande varit så länge ett ordnat brandförsvaret existerat i vårt land. Så är det för landskommunernas del, obligatoriskt sedan 1945, då nu gällande brandlagstiftning trädde i kraft.

Frågan om huvudmannaskapet har diskuterats livligt under senare år. Anledningen är uppenbar: Man har kommit underfund med att kommunen i många fall är en alltför liten administrativ enhet för att uteslutande med egna resurser organisera och hålla vid makt ett effektivt brandförsvaret. Det är i ett sådant läge förklarligt om man frågar sig: hur klarar kommunen andra, i regel betydligt mer betungande uppgifter än brandförsvaret, vilka också genom lag pålagts den?

Vi kan då först konstatera att en mycket kraftig kommunal expansion skett efter det senaste världskriget. Det finns väl många skäl härtill. Det viktigaste av dem är utan tvekan de nya, stora uppgifter som lagstiftarna givit kommunerna. Hit hör bostadsförsörjningen

och det därmed sammanhängande samhällsbyggandet. Inte minst skolväsendet och vatten-vården kommer att kräva väldiga insatser, organisatoriskt och ekonomiskt, från kommunernas sida.

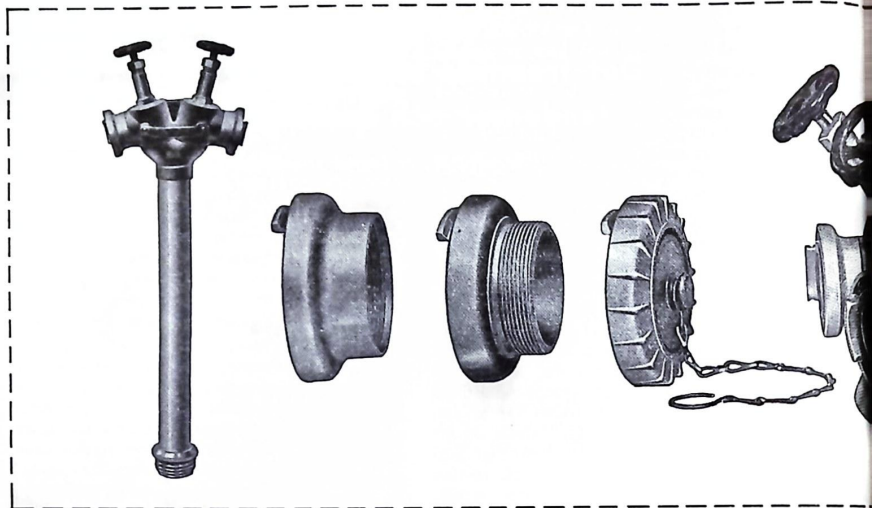
Lagstiftarnas ökade tilltro till kommunernas förmåga kommer också starkt till uttryck i den nya byggnadslagstiftning, varom proposition framlägges i dagarna. Byggnadsnämnderna blir rent kommunala organ, som skall utses i likhet med övriga kommunala nämnder och styrelser. Bestämmelserna blir i stort sett likartade för stad och landsbygd.

Även den sedan många år pågående omarbetingen av förordningen angående eldfarliga oljor syftar till en utvidgning av de kommunala befogenheterna och det kommunala ansvaret: med all sannolikhet kommer byggnadsnämnden att få överta länsstyrelsens uppgift att fungera som tillståndsmyndighet.

De genom kommunindelingsreformen i mitten av 1940-talet fastställda nya kommungränserna är redan alltför snäva. Då emellertid någon ny, centralt dirigerad indelning icke lär vara att påräkna blir det kommunalmännens sak att rätta till vad som brister i den nuvarande gränsdragningen. I en uppsats i Landskommunernas Tidskrift (nr 2, 1958), benämnd "Med blicken framåt", ur vilken uppsats de här framförda synpunkterna på kommunalutvecklingen huvudsakligen hämtats, konstaterar förre förbundsdirektören i Landskommunernas förbund, nuvarande generaldirektören och chefen för byggnadsstyrelsen, Sixten Larsson följande.

"Det måste till ett omfattande interkommunalt samarbete, om kommunerna med bibehållande av nuvarande gränser skall kunna klara nuvarande och tillkommande förvaltningsuppgifter. Här kommer vår kommunala självstyrelse att bli satt på ett av sina svåraste prov. Man måste släppa efter på den lokalpatriotism och självmedvetenhet som hos oss liksom i andra länder är en så fundamental be-

*Anförande vid Skånska Brandkårsförbundets årsmöte i Lund den 3 juni 1959.

AHA går vidare med PRESSAL-

Med PRESSAL-kopplingen, varmsmid i lättmetall skapades förutsättning att framställa funktionsduglig brandarmatur helt i lättmetall: med PRESSAL-kopplingsdelar på anslutningarna. AHA har byggt vidare på PRESSAL-kopplingen och presenterar nu efter omfattande konstruktionsarbeten lopp-produkter i lättmetall — som i vikt, i hantering, i styrka, i alla avseenden är överlägsna dem i mässing.

PRESSAL-kvaliteten återfinns Ni inte bara i kopplingsdelarna — alla väsentliga detaljer är varmsmid i samma starka legering som PRESSAL-kopplingen — och gjutgodset i ventilhusen är prövat som det bästa för sitt ändamål. Alla detaljer är härdade och korrosionsskyddade genom eloxering, utprovad att motstå ogynnsamma förhållanden, t. ex. saltvatten. PRESSAL-armaturen är underhållsfri genom sin ytbehandling. Den har dessutom tilltalande former och färger. All PRESSAL-armatur har stand. 63 mm normalanslutning. Prov- och arbetstryck enl. SMS.

Med PRESSAL-programmet har brandarmatur i lättmetall nått sin fulländning — det föreligger alltså inga skäl att fortsätta med tungmetaller — och ofta lönar det sig att

byta ut gamla slangkopplingar, lock etc. PRESSAL-armaturen lagerföres och kan i regel erhållas omgående.

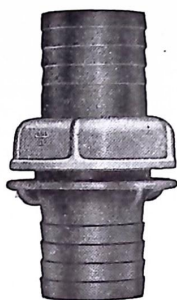
PRESSAL brandposthuvud. Smidda överdelar och dragna spindlar är oömma och ger lätt spindelgång. Gedigen godstjocklek även i röret. Inkapslade sätespackningar av syntetiskt gummi. Med AHA-rattar av stålplåt, formpressade för bekvämt och effektivt grepp — kan inte slås manöverodugliga. Underhållsfri ytbehandling. Fotskruv av lättmetall med normalgånga (3 g/1"). Kan även levereras med bajonettkoppling eller ögonblickshylsa. Självdränerande, frostsäkra ventiler. Utförande enligt SMS 1161. AHA 431. Vikt ca 5,0 kg.

PRESSAL kopplingsdelar. Helt varmsmid. Perfekta gånger. Finnes i fyra utföranden:

inv. gänga R 2 1/8"	AHA 434-63	SMS 1157
" " R 2"	AHA 434-63 X R2"	
utv. gänga R 2 1/2"	AHA 435-63	SMS 1158
" " R 2"	AHA 435-63 X R2"	

Vikt ca 0,25 kg.

Programmet i lättmetall

PRESSAL lock. Helt varmsmitt. Ny formgivning för säkert grepp. Lekande mutter. Färnicklad, stark mässingkedja. Kopplas utan korrosionsrisk till mässing. SMS 1175. AHA 436-63. Vikt ca 0,30 kg.

PRESSAL grenrör. Smidda överdelar och dragna spindlar är oömma och ger lätt spindelgång. Inklusade sätespackningar av syntetiskt gummi. Med AHA-rattar av stålplåt, formpressade för bekvämt och effektivt grepp — kan inte slås manöverodugliga. Alla detaljer i lättmetall utom slangguttaget. Underhållsfri ytbehandling. Gediget gods och stark fotplatta. Självdränerande, och med alla fyra ventillerna frostsäkra. Bärhandtaget i tyngdcentrum medför lätt hantering. Färslett med två uttag för smalslang. Ulförande helt enligt gällande förslag till svensk standard. AHA 438. Vikt ca 6,5 kg.

PRESSAL sugslangkoppling. Helt av lättmetall, muttern varmsmitt. Korrosionskyddad. Slanghylsornas ansl.-diam. 58 mm — passar inv. 51 mm sugslang med utvidgade ändar. Specialgånga med 72 mm diam. och 5 mm stigning. Ulfö-

rande enligt gällande förslag till svensk standard. AHA 439. Vikt ca 0,55 kg.

PRESSAL övergångskoppling från 63 mm normal till klokoppling. Helt varmsmitt. Ny formgivning för säkert grepp. Lekande mutter. Kopplas utan korrosionsrisk till mässing. SMS 1181. AHA 444. Vikt ca 0,40 kg.

PRESSAL brandslangkoppling. Genom sin höga kvalitet och fulländade utformning har PRESSAL-kopplingen befest sin ställning som den bästa brandslangkopplingen. Stora antal är sedan flera år i bruk överallt i landet. Den har hållit vad den lovat. Oförstörbar i praktiskt bruk. Korrosionsfri.

SMS 1150	AHA 433-63	vikt 0,9 kg
SMS 1154	-63 X 51	„ 0,9 „
SMS 1155	-63 X 76	„ 1,1 „

Landets ledande brandarmaturgrossister erbjuder Er nu det större PRESSAL-programmet — ring Er grossist i dag!

ANDERSSONS I LJUNG

A. H. Andersson & Co. AB • Ljung • tel. Herrljunga 503 40

ståndsdel i självstyrelsen. Det snäva sockentänkan- det måste ersättas av ett mera regionalt betraktelse- sätt."

Författaren konstaterar i fortsättningen av uppsatsen att det interkommunala samarbetet kommit bra igång.

I en annan uppsats av samme författare, "Från kommun till region" (Landskommunernas Tidskrift nr 12/1958), uppges att "ungefär tre fjärdedelar av kommunerna är ohjälpligt för små för att någorlunda på egen hand kunna administrera enhetsskolan." Här krävs, menar författaren, intimt kommunalt samarbete. Han påpekar, att på polisväsendets område det interkommunala samarbetet fått stor omfattning och att förslag framlagts om sådant samarbete ifråga om nykterhetsvård och allmän hälsovård. Efter att ha konstaterat, att vi i Sverige har en kommunindelning, som efter kontinentalta mått måste framstå som idealisk och att få länder har en kommunal självstyrelse, som kan mäta sig med vår, slår författaren fast, å ena sidan att en ny, tvångs- vis genomförd kommunindelingsreform ej är att tänka på, å den andra att kommunalt samarbete i avtalets eller kommunalförbundets form blir, därest det omfattar en *väsentlig* del av kommunens arbetsuppgifter, en olämplig form av samarbete: den leder till en urholkning av den kommunala självstyrelsen. Författaren pekar på lämpligheten av frivillig sammanslagning av kommuner, vilka bildar en naturlig region.

Regiontanken dyker förresten ofta upp, när den framtida samhällsutvecklingen förs på tal. I en uppsats, "Planera för morgondagens samhälle", i tidskriften Plan (nr 1, 1959) skisserar sålunda stadsbyggnadsdirektören Göran Sidenbladh, Stockholm. följande allmänna utveckling:

"Byggnadsproduktionens inriktning mot en allt större andel egna hem och en genomgående motorisering av familjerna leder synbarligen till vissa viktiga förändringar i grupperingen av samhällsbebyggelsen. De små orterna utövar ingen dragningskraft och allteftersom befolkningen på den omgivande landsbygden minskar, därigenom att jordbruket sysselsätter allt färre personer, får de små orterna närmare möjlighet att hävda sig som handelsorter. Denna utveckling är redan klart skönjbar i

Sverige. Bättre vägar betyder ökad rörlighet; kunderna reser i största utsträckning förbi den lilla orten till närmaste större stad för att där göra sina uppköp." — "Det är inte bara ifråga om butiks- handeln, som de små orternas framtid är tvivelaktig; även som serviceorter till landsbygden tenderar de stora orterna att växa på de små orternas bekostnad." — "... detta betyder en uttunning av den egentliga landsbygden och de små orterna, som tidigare varit handels- och serviceorter för jordbruket, kommer att snabbt förlora i betydelse även som lokaliseringsplatser för industriföretag."

Författaren påvisar hur befolkning och bosättning fördelas på regioner med huvudorter av viss betydelse. Ytan av en sådan region kan vara förhållandevis stor och i vart fall för södra och mellersta Sveriges del inrymma ett flertal kommuner. Detta sammanhänger med att bilen blir var mans egendom.

På brandförsvarets område förekommer sedan länge kommunal samverkan. Kommunal- förbund för handhavande av brandförsvaret finns och de fungerar väl. Släckningsavtal gällande delar av eller hela kommuner har tecknats i stort antal. En kraftig drivfjäder till den kommunala samverkan på brandförsvarsområdet är och kommer att vara telenä- tets automatisering.

Även om kommunernas gemensamma, årliga kostnader för brandförsvaret i vårt land uppgår till det i och för sig höga beloppet av ca 80 Mkr, utgör dessa kostnader likväl endast några få procent av de totala, kommunala utgifterna. Med hänsyn härtill, med hänsyn till det alltmer stegrade kommunala engagemanget på många andra, ekonomiskt så mycket mer betydelsefulla områden, med hänsyn till det alltmer omfattande, ofrånkomliga och många olika verksamhetsområden berörande interkommunala samarbetet, med hänsyn till den nära samhörigheten mellan byggnadsväsendet, vilket i ökad omfattning kommer att vara en kommunal angelägenhet, och brandförsvaret samt med hänsyn till att brandförsvaret i dag är kommunalt och i stort sett fungerar bra i kommunal regi anser jag att *brandförsvaret också för en överskådlig framtid bör vara och kommer att vara kommunalt.*

*

Det sägs då och då att vi, med den alltmer

Har Ni justerat ev. anmärkningar mot Edra pumpar enligt provningsprotokollet?

brandsäkra bebyggelse varmed vi utrustar vårt samhälle, inte borde behöva något brandförsvaret alls för framtiden. Hur förhåller det sig därmed? Låt oss se hur tendensen är i fråga om några av de vanligaste brandobjekten.

Flerfamiljsbussen i tre våningar och högre har och kommer även för framtiden med största säkerhet att ha brandsäker stomme med en motståndsförmåga mot brand, som är väl avpassad efter brandbelastningen. De lägenhets-skiljande väggarna kommer säkerligen också att bibehållas i en brandsäkerhetsklass, som gör dem lämpliga att fungera som begränsningsväggar i de brandceller, vari byggnaden uppdelas. Inuti brandcellerna (i regel = lägenheterna) kommer vi emellertid sannolikt att för framtiden få räkna med mer brännbar inredning än vad vi har i dag. Elementbygget kommer att tillämpas i ökad omfattning och murade och putsade konstruktioner — utomordentliga ur byggnadssynpunkt — kommer vi att få gå till museerna och till de gamla byggnadsminnesmärkena för att få se.

Egnahemsbebyggelsen i form av villor, radhus kedjehus m. m. kommer, såsom nyss antydde, till följd av bilens alltmer stegrade betydelse att i framtiden svara för en större del av bostadsbyggandet än vad nu är fallet. Även här kommer det rationellare elementhusbyggandet att dominera. Träet i olika former kommer att användas i stor utsträckning, ty Sverige är ett träland. Framtidens villabrand kommer att utveckla sig minst lika snabbt som dagens.

Vad *industribebyggelsen* beträffar kommer med den automatiserade tillverkningen enligt löpandebandsprincipen de stora, sammanhängande ytorna utan sektioneringsväggar att bli allt vanligare med de risker för storbrand, som detta nödvändigtvis medför.

Den ökade användningen av olja, den kemiska industriens snabba utveckling, lantbrukens fortgående mekanisering och omdaning till industrier, alla de nya material, tingestår och preparat, som ständigt strömmar ut i marknaden, allt detta kommer att lämna sin tribut till brandskadestatistiken.

Allting tyder sålunda på, att risken för brand och risken för att en brand skall få förhållandevis stor omfattning kommer att vara minst lika stor i framtiden som i dag. Det är

därmed uppenbart, att brandkårerna behövs också i framtidens svenska samhälle. Riktigt på allvar har väl ingen heller tänkt sig något annat.

Mot bakgrunden av vad som nyss sagts om den framtida bebyggelsen är det också klart att vi fortsättningsvis får lov att räkna med ungefär samma *insatstider* som nu.

Vi kommer att i framtiden ha färre brandstationer än vad vi har i dag. Dels kommer lokaliseringen att bestämmas uteslutande med hänsyn till *regionens* behov — sockentänkandet kommer att vara ett övervunnet stadium, — dels kommer vi att genomslitligt kunna räkna med större släckningsområden på grund av kortare anspänningstid och kortare angreppstid och därmed, vid oförändrad insatstid, längre körtid. De kortare anspännings- och angreppstiderna beror på att i väsentligt större utsträckning än nu små utryckningsenheter med heltidsanställda brandmän kommer att få svara för den första utryckningen och att dessa till sitt förfogande kommer att ha lättare, snabbare, effektivare och på alla sätt fullkomligare släckningsmateriel än vad vi har idag.

Att utvecklingen med avseende på brandstationerna och deras bemanning sannolikt blir den antydda sammanhänger med följande. Medborgarens arbetstid blir allt kortare och fritiden därmed allt längre. Levnadsstandarden fortsätter trots detta att stiga. Ännu många flera av oss kommer att ha bil. En stor del av fritiden kommer vi att ägna åt resor.

Våra fackliga organisationer kommer att fortsätta sin kamp för mera betalt för mindre arbete. Den ofrånkomliga bevedskapen vid brandkårerna kommer att bli allt dyrare och allt svårare att upprätthålla allteftersom det pris vi sätter på fritiden blir högre.

Ett annat förhållande, som pekar på, att den antydda utvecklingen är den mest sannolika, är det för framtiden starkt ökade behovet av *utbildning och övning* både på den förebyggande och den släckande sidan. I dag omfattar brandchefskurs kat III två veckors utbildning och brandmannen får praktiskt taget ingen teoretisk utbildning alls. Antalet övningar för en landsbygdsbrandkår överstiger endast sällan

Utnyttja planen "UNDERHÅLLSINSPEKTION PUMPAR" för bättre pumpvård!

en pr månad. Ifråga om brandförsvaret kommer man liksom på andra områden, vilka påverkas av den tekniska utvecklingen, att få ägna mera tid, åt utbildning. Det skulle bli svårt, om ens möjligt, och i vart fall dyrt, att på fritid och under avtalsmässigt tvång söka bibringa den alltmer fritidstänkande medborgaren i framtidens samhälle den för brandmanskap nödvändiga grundutbildningen, fortbildningen och övningen.

I dag har vi i flertalet av våra större orter vid sidan av yrkeskåren en borgarkår. I de medelstora och mindre orterna finns i allmänhet enbart borgarbrandkårer. I alla kommuner har vi den s. k. reservbrandstyrkan. I flertalet fall har borgarbrandkåren en viktig plats i brandförvarorganisationen. I en del fall är den emellertid en ren pappersorganisation, som trots detta kostar rätt mycket pengar. Reservbrandstyrkan är för det mesta en organisation på papperet utan någon som helst praktisk betydelse. Det måste dock erkännas att det finns fall, speciellt utefter kusterna och i fjällbygderna, då man med utnyttjande av begreppet reservbrandstyrka kunnat på ett ekonomiskt överkomligt sätt förse byarna ute på öarna eller i fjällen med små brandkårsgrupper.

Också framtidens kommunala brandkårer, vilka såsom nyss nämnts kommer att bli mer yrkesbetonade än vad de är i dag och samtidigt kommer att få starkt begränsade personalresurser, behöver vid sin sida en reserv, en stödorganisation, möjlig att ta till i katastrof-fallet och att sätta in bl. a. i de svåråtkomliga, på öar och i obygden belägna små byarna. Denna stödorganisation, som skulle kunna betraktas som en slags tilläggsförsäkring ovanpå den obligatoriska för vilken samhället har att svara, borde kunna få formen av en *frivillig-rörelse* på brandförsvarets område, en frivillig-rörelse, som kunde träda i stället för den gamla blodfattiga reservbrandstyrkan. En frivillig-rörelse som kan basera sin verksamhet på av kommunen tillhandahållna redskap och lokaler och tar på sig ansvaret för rekrytering, uppsättande, utbildning och övning av de i ordets verkliga bemärkelse frivilliga medborgarbrandkårerna. En sådan pånyttfödelse av den gamla frivilligandan på brandförsvarets område skulle för övrigt inte bara bli till gagn för kommunens kassa utan skulle också på ett

verksamt sätt kunna hjälpa åtminstone en del av framtidens människor i allt större fritidsbekymren.

Det skulle kunna vara mycket än att spekulera över. Kan vi räkna med någon genomgripande förändring av släckningsmetoderna? Vilka uppgifter utöver det egentliga brandförsvaret kommer framtidens brandkårer att få? På vad sätt kommer kraven på ökad utbildning att påverka Statens brandskolas verksamhet och organisation? Hur blir det med brandsynverksamheten och andra yttringar av det förebyggande brandskyddet? Kommer sötningssväsandet att bibehållas i sin nuvarande form? Kommer det någonsin att ljusna för vår eftersatta brandtekniska forskning?

Tiden medger emellertid inte några ytterligare utläggningar. Jag vill sluta med att uttala min absoluta tro på brandkårsförbunden och på de stora insatser dessa kan göra också i framtiden inte minst i fråga om allmänhetens upplysning och brandfolkets fortbildning. Jag tror på nödvändigheten av en pånyttfödelse för frivilligandan inom vårt lands brandförsvaret.

Skånska brandkårsförbundet kan i dag med tillfredsställelse blicka tillbaka på sin halvsekkellånga verksamhet. När förbundet om 50 år firar sitt 100-årsjubileum är jag övertygad om att det trots alla de stora omvälvningar som då skett med lika stor tillfredsställelse skall kunna se tillbaka på sin andra 50-årsperiod och med tillförsikt se fram mot det då begynnande andra seklet.

UTRUSTNINGSDETALJEN, som betalar sig och som bör medfölja varje utryckningsvagn. Effektivt skydd mot vattenskador.

Genomsiktligt POLYETYLENPRESENING

4×6 m×0.100 mm kr 36: 25 (Vikt ca 2.5 kg)

4×6 m×0.150 mm kr 46: 25 (Vikt ca 3.5 kg)

Förpackad i plastpåse, inklusive 6 st bind-repshållare. Hanteras ledigt av en man.

Absorberar ingen som helst fukt, smidig även vid kyla. Snö och is fäster inte på den. Ej eldfångd.

Motsår de flesta kemikalier.

Leverans från lager, fritt Västerås.

FRÅGA OSS när det gäller plastfolier. Vi kan leverera svetsade konstruktioner i önskat utförande. Exempelvis för tätning av branddammar vid genomsläpplig mark.

A. L I N D É N & C O

Hamngatan 6, V Ä S T E R Å S, Tel. 376 60 vx

Två bränder i Hammerdal

Under senare tid har i Hammerdals kommun, Jämtlands län, inträffat flera bränder, och den 17—18 april 1959 inträffade inom loppet av 13 timmar två bränder, den ena i en metall- och mekanisk verkstad och den andra i en snickerifabrik. Brandskadorna vid de båda bränderna kunde avsevärt minskas på grund av ett bra släckningsingripande av Hammerdals brandkår, som för övrigt också vid tidigare bränder gjort bra insatser.

Brandkåren i Hammerdals samhälle utgöres av brandchef, vice brandchef och borgarbrandkår med 3 brandförmän och 15 brandmän. Brandkåren är utrustad med en brandbil med frontpump och 750 liters vattentank, en jeep lastad med slang för direkt utläggning från fordonet samt två bogserbara motorsprutor. Inom kommunen, i Gåxsjö, finns ytterligare en brandkår under ledning av en vice brandchef.

Branden den 17 april.

Brandkåren kallades vid 20.25-tiden till Hammerdals metall- och mekaniska verkstad, belägen omkring en kilometer från brandstationen. Brand hade uppstått i en ladugårdsbyggnad, vilken sedan en tid tillbaka användes såsom verkstad. Själva byggnaden var 20×8 m och var delvis uppförd av liggande timmer med utvändigt brädfördring — den del som tidigare utgjort själva ladugården — medan övriga delar, vagnbod, vedbod och vind, var uppförda av resvirke och bräder. Vagnboden hade senare inretts såsom lektions-sal, sedan verkstaden förhlyts av Hammerdals kommun för att användas vid omskolning av arbetslösa. Vid byggnadens norra del fanns en tillbyggnad, 11×3,7 m, uppförd av resvirke och bräder. Söder om verkstadsbyggnaden och på 3 m:s avstånd fanns ett mindre garage. Norr om byggnaden var ett boningshus och ett uthus beläget. Den maskinella utrustningen var i huvudsak uppställd i den timrade delen av byggnaden, vilket underlättade brandkårens arbete med att rädda maskinerna.

Vid brandkårens ankomst brann det i byggnadens södra del och på vinden (*bild 1*). Vidare brann en vedtrave 5—6 m från bygna-

den samt det mindre garaget. Brandchefen bedömde läget så att brandkåren i första hand borde inrikta sig på att rädda maskinerna i den timrade delen av byggnaden. Garage och vedtrave bedömdes i detta läge vara av mindre värde, och uthus och bostadshus var med hänsyn till vindriktningen inte i farozonen.

En nyansskaffad maskin, en svarv, täckt med presenning, var uppställd omedelbart invid den del av byggnaden, som brann vid brandkårens ankomst, och den första ledningen från brandbilens vattentank drogs fram mot denna maskin, som vattenbegöts. På väg till brandplatsen utlades från jeepen en 63 mm slangledning från en brandpost 450 m från brandplatsen. Brandpostens vattentillgång var emellertid otillräcklig, varför en bogserbar motorspruta uppställdes vid en tjärn 350 m från brandplatsen, varifrån en 63 mm slangledning utlades. Sedan vattentillgången nu blivit tillfredsställande, kunde branden effektivt angripas. En man med syrgasapparat beordrades in i den timrade delen av byggnaden med uppgift att skydda maskinerna. Bränderna i vedtrave och garage dämpades ganska snart.

Byggnaden, som var försäkrad för 20.000 kr. — vilket var för lågt — fick anses i stort sett totalskadad. Maskinerna, som representerade ett värde av omkring 75.000 kr., omhändertogs omedelbart efter branden och in-

Bild 1.

Ziegler

**-Elektro-
Slangvättningssmaskin**

Nr 179 vilken bygger på över 30 års utvecklingsarbete är levererad bl. a. till:

ÖREBRO BRANDKÄR
GÖTEBORGS BRANDKÄR
SUNDSVALLS BRANDKÄR
KARLSTADS BRANDKÄR
LAXÅ BRANDKÄR
STRÄNGNÄS BRANDKÄR
PAJALA BRANDKÄR
SKÖNS BRANDKÄR
ÄLVSBYNS BRANDKÄR
AVESTA BRANDKÄR
BOTKYRKA-GRÖDINGE
BRANDKÄR
HUSKVARNA BRANDKÄR
LANDSKRONA BRANDKÄR

HEDESUNDA BRANDKÄR
SÖDERALA BRANDKÄR
ÄNGELHOLMS BRANDKÄR
LUNDS BRANDKÄR
ESKILSTUNA BRANDKÄR
MARINENS SKYDDSTJÄNST-
SKOLA
KORSNÄS AB, GÄVLE
SKF, GÖTEBORG
AB NYNÄS PETROLEUM,
NYNÄSHAMN
SKF, HOFORS BRUK,
HOFORS

Levereras även för stationär placering med enbart bottenplatta och utan körställning.

Försäljning genom landets ledande brandredskapsfirmor. Informationer kunna även inhämtas från Zieglers verksamhetsrepresentant i Sverige

E WERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP - VAGNHÄRAD Tel. 29
AWG BAVARIA ZIEGLER
då det gäller all slags brandmateriel

AWG

De mest sålda lättmetallstrålrören
Modernast — Effektivast
Enhetsstrålrör
Kombinationsstrålrör
Dimstrålrör
Enhetsmunstycket

AWG BAVARIA ZIEGLER
då det gäller all slags brandmateriel

E WERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP — VAGNHÄRAD Tel. 29

Uniformseffekter
Föreningsmärken
Medaljer
Plaketter

C. C. Sporrang & Co.
Kungsgatan 17 Telefon 22 56 60
Box 70 60 Stockholm 7

smordes. Några dagar efter branden flyttades maskinerna till en annan lokal och kunde efter kort tid åter tagas i bruk.

Brandkåren inryckte vid 01.00-tiden den 18 april.

Branden den 18 april.

På förmiddagen den 18 april var brandchefen tillsammans med några brandmän sysselsatta med att iordningställa brandmateriel efter branden dagen före. Brandkåren kunde följaktligen göra en snabb utryckning, då meddelande om brand i Hamnerdals snickerifabrik kom vid 09.20-tiden.

Snickerifabriken är inrymd i en träbyggnad med en planyta av omkring 160 kvm. Byggnaden med två våningar och en mindre vind har spånfyllda brädväggar på trästolpar och spånfyllda brädmellanbottnar (bild 2). I första våningen är de flesta maskinerna uppställda, och i andra våningen utföres bl. a. putsning och målning av ledstänger med cellulosalack. I andra våningen finns även ett mindre kontor samt i en mindre utbyggnad ett lunchrum. Intill byggnaden finns bostadshus, en verkstadsbyggnad och en del uthus. Spridningsrisken skulle följaktligen vara stor, där- est byggnaden övertändes.

Vid brandkårens ankomst några minuter efter larm var lunchrummet i andra våningen helt övertänt och eldslågor slog ut från rummets fönster, varför det även brann i ytterväggen och i takfoten ovanför. Inne i byggnaden var rökutvecklingen kraftig, vilket tillsammans med hettan till en början gjorde det svårt att invändigt taga sig upp i andra våningen.

Brandkåren angjorde en bogserbar motorspruta till en närbelägen brandpost, och en

63 mm slangledning drogs över stege mot det brinnande fönstret, där en stråle med relativt mycket vatten insattes. Branden kunde ganska snabbt slås ned. Från brandbilens vattentank drogs en ledning över stege till vinden, där bevakning företogs och där senare en mindre brand ovan lunchrummet snabbt kunde släckas. En man utrustad med tryckluftsapparat kunde efter hand taga sig upp trappvägen till andra våningen och släcka den brand, som uppstått utanför lunchrummet. Efter några minuter var branden helt under kontroll.

Då endast lunchrummet fick de större skadorna, kunde arbetet i fabriken ganska snart återupptagas. Vattenskadorna var inte heller särskilt stora.

Brandorsaker.

Omedelbart efter den första branden inkopplades statspolisen på utredningen. Några bestämda orsaker till bränderna har man ej kunnat finna. Före branden i metall- och mekaniska verkstaden hade eldning av skräp skett på en plats 17 m från byggnaden. Det kan därför inte anses uteslutet, att branden kan ha vållats av gnistor från denna skräpbränning.

Ake Jönsson.

Befattningen som

vice Brandchef tillika Brandmästare

vid Nybro stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig. Kompetensfordringar i enlighet med brandstadgans 7 §, 1 mom.

Lön utgår enligt central överenskommen. Beklädnadsersättning kr 528:—/år. Samtliga pensionsavgifter erläggas av staden.

Den, som önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänsteår för löneklassuppflyttning, skall ange detta i ansökan. Tjänsteinnehavaren är skyldig att ställa sig till efterrättelse för staden gällande tjänste-, avlönings- och pensionsreglemente med de ändringar däri, vilka kunna komma att antagas.

Ansökan, ställd till Nybro stads brandstyrelse, skall senast den 30 september 1959 vara nämnda styrelse tillhanda.

Nybro den 27 augusti 1959.

Brandstyrelsen.

Telefon 112 65.

Bild 2.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1958

4. (Dnr 48/1958 Inr.-dep.)

Ang. föreläggande att vidtaga vissa brand-skyddsåtgärder.

På uppdrag av länsstyrelsen i Värmlands län anordnade länsbrandinspektören i länet den 4/8 1955 särskild brandbesiktning av det av Nyeds kommun ägda Kilstads vårdhem i Ulvsby. Enligt över besiktningen upprättat protokoll borde vissa åtgärder i brandskyddande syfte omedelbart vidtagas. Häröver avgav *Nyeds fattigvårdsstyrelse* förklaring den 13/4 1956, varefter länsbrandinspektören och brandchefen i kommunen yttrade sig i ärendet. Enligt beslut den 28/3 1957 anmodade *länsstyrelsen* — som lämnade en av fattigvårdsstyrelsen i förklaringen gjord framställning om anstånd utan bifall — under hänvisning till innehållet i 11 § brandlagen kommunen att senast den 1/10 1957 låta utföra följande icke vidtagna åtgärder: 1) Utrymningsvägarnas och kökets tak och väggar förses med brandhärdig beklädnad; 2) huvudtrappans undersida förses med brandhärdig beklädnad; 3) en rökavskiljande vägg uppsattes i 2:a våningen mot huvudtrappan; samt 4) en nödbalkong å 2:a våningens vardera gavelnsida med trappa ner till marken anordnas. I besvären anhöll *kommunalnämnden* — med förmälan att utredning påginge inom kommunen om uppförande av nytt vårdhem — om anstånd med utförande av ifrågavarande arbeten. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den dag, före vilken kommunen skulle hava fullgjort det givna föreläggandet, bestämdes till den 1/9 1958.

5. (Dnr 140/1958 Kom.-dep.)

Ang. borttagande av vindsinredning.

Enligt för fastigheten Backbo nr 1 eller Lerdal 1¹⁰⁰ i Rättviks municipalsamhälle gällande stadsplanebestämmelser får å fastigheten byggnad uppföras med högst 2 våningar. Utöver stadgat våningsantal må vind inredas. Den 19/2 1955 ålade *byggnadsnämnden* i samhället J. Bengtsson såsom ägare till en å fastigheten uppförd bostadsbyggnad att jämlikt 104 § byggnadsstadgan före den 1/6 1955 borttaga å hanbjälksvinden till byggnaden utan byggnadslov verkställd inredning av en bostadslägenhet samt återställa vinden i dess ursprungliga skick. — Enligt handlingarna i målet var byggnaden av trä samt uppförd i 2 våningar jämte helt inredd vindsvalning. Fastigheten var belägen i det icke tomtindelade kv. Snickaren i samhället. *Länsstyrelsen* i *Kopparbergs län*, där klaganden anförde besvär över byggnadsnämndens beslut under yrkande att beslutet måtte upphävas samt att länsstyrelsen måtte meddela honom tillstånd att utan hinder av rådande byggnadsförbud bibehålla inredningen å hanbjälksvinden, utslag den 9/6 1956, fann icke skäl göra ändring i byggnadsnämndens beslut, dock att den tid, före vilken ifrågavarande vindsinredning skulle vara borttagen samt vinden återställd i ursprungligt skick, bestämdes till den 1/10 1956. *Regeringsrätten* hemställde, att Kungl. Maj:t

ej måtte finna skäl att göra ändring i överklagade utslaget, dock att den tid, före vilken föreläggandet skulle vara fullgjort, torde böra bestämmas till 3 månader från dagen för Kungl. Maj:ts beslut. — Vid målets fördragning inför *Kungl. Maj:t* i statsrådet den 7/3 1958 beslöts i enlighet med regeringsrättens hemställan.

6. (Dnr 160/1958 Kom.-dep.)

Ang. framtagna av rätten att vara ansvarig arbetsledare.

Sedan till byggnadsnämnden anmäls, att vid besiktning av rök-, im- och ventilationsrör i en av *byggmästaren E. Westman* å fastigheten tomten nr 3 i kv. Abborren i staden uppförd byggnad konstaterats vissa bristfälligheter, beslöt *byggnadsnämnden* i *Hedemora* den 7/11 1956 ålägga *Westman* att före den 15/12 1956 hava ommurat skorstenen från värme pannan i fastigheten på sådant sätt, att föreskrifterna i 67 § byggnadsstadgan jämte byggnadsstyrelsens tillhörande anvisningar blevo uppfyllda, vid äventyr att *Westman* i annat fall avstängdes från rätten att vara ansvarig arbetsledare i staden. Efter att hava antecknat, att *Westman* icke ställt sig till efterträttelse åläggandet den 7/11 1956 beslöt *byggnadsnämnden* vid sammanträde den 23/1 1957, att *Westman* under 1 år, t. o. m. den 22/1 1958, skulle avstängas från rätten att vara ansvarig arbetsledare i staden. *Byggnadsnämnden* förklarade samtidigt, att frågan om *Westmans* arbetsledarskap i fortsättningen komme att bli föremål för särskild prövning. *Länsstyrelsen* i *Kopparbergs län*, där *Westman* anförde besvär över byggnadsnämndens sistnämnda beslut med yrkande att del samma måtte undanröjas, utslag den 6/5 1957: Enär synnerliga skäl att framtagna *Westman* rätten att i staden utöva ledning av arbete, varom i 91 § byggnadsstadgan sägs, icke kan anses föreligga, prövar *länsstyrelsen* skiligt upphäva byggnadsnämndens överklagade beslut härutinnan. *Regeringsrätten*: ej ändring.

Stig G. Holmberg.

Köpes

En utrangerad men fullt användbar mindre motorspruta köpes.

Svar till

ALBERT HÖGLUND

Fack 3

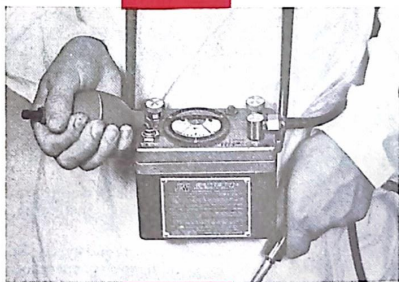
HASSLERÖR

Indikator för brännbara gaser

Koncentrationer av brännbara gaser — även inom svårtillgängliga utrymmen — mätes snabbt och tillförlitligt med Sniffern. Någon särskild övning behövs ej, då mätaren anger de brännbara gasernas koncentration i kända enheter.

SNIFFER

Då gumbollen vrids i arbetsläge, slutes strömmen och slås ifrån, då man släpper den.

Delta innebär, att batterierna ej används längre än nödvändigt.

BICAPA
STOCKHOLM

BIRGER CARLSON & C. AB

Kaptensgatan 6, Stockholm Ö

Telefon (växel): lokalsamtal 67 91 30, rikssamtal 62 49 56, 62 49 92

Teknisk Triumf

*vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är oöverträffad*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

**AUTOMATISKT
BRANDALARM A-B.**

10 års erfarenhet

FABRIK- och HUVUDKONTOR

MALMKÖPING

Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Bråvallagatan 8

Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

Arvodestjänsten som

Brandchef

vid Astorps köpings borgarbrandkår förklaras härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 januari 1960.

För tjänsten erfordras kompetens enligt brandstadgan och utgår arvode enligt avtal.

Ansökan, åtföljd av de handlingar, sökanden vill åberopa, skall vara inkommen till Brandstyrelsen, Åstorp, senast den 4 oktober 1959.

Tel. 042/509 65.

Brandstyrelsen.

Brandman

En befattning som brandman vid Falköpings stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig för tillträde den 1 november 1959 eller därefter.

Lön utgår enligt gällande avtal. Beklädnadsersättning utgår med 580:— per år.

Befattningshavare är skyldig bebo anvisad tjänstebostad.

Sökande, som för löneklassuppflyttning vill tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring, skall i ansökan ange detta.

Till Falköpings stads brandstyrelse ställd ansökan åtföljd av åldersbetyg, meritförteckning och övriga handlingar, som sökande önskar åberopa samt efter anmodan läkarintyg skall vara brandstyrelsen tillhanda senast den 28 september 1959.

Upplýsningar om tjänsten lämnas av brandchefen i Falköping tel. 0515/105 42.

Falköping den 25 augusti 1959.

Brandstyrelsen.

Intressant fall av släckningshjälp

"Släckningskostnadsnämnden" har i ett intressant fall avgivit följande yttrande till länsstyrelsen i Hallands län.

I skrivelse av den 15 april 1959 (Dnr IV H9-8/59) har Släckningskostnadsnämnden anmodats yttra sig angående viss ersättningsfråga i samband med brand den 30 april 1958 hos Julius Nilsson, Källarbacken. Av nämnden tillställd promemoria i ärendet framgår följande.

Mellan Laholms landskommun och Laholms stad finnes avtal om att Laholm stad skall svara för brandsläckning inom Laholms landskommun.

Branden var i Julius Nilssons gård "Källarbacken" (Årnaberga 5:8) inom Laholms landskommun men nära gränsen till Veinge kommun.

Branden upptäcktes av förbipasserande plåtslagarmästaren Kurt Persson i Laholm, som själv är borgarbrandman i Laholms stads brandkår. Denne, som trodde att branden var inom Laholms landskommun, ringde Laholms stads brandkår och meddelade, att det brann vid "Allmänningen Veinge". Brandchefen i Laholms stad hänvisade emellertid

Persson att larma brandkår inom Veinge kommun, då "Allmänningen" låg inom denna kommun.

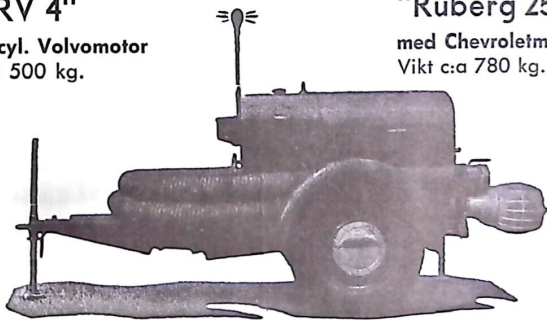
Persson larmade då per telefon brandkåren i Veinge, som i sin tur larmade även kommunens brandkår i Genevad. Båda Veinge-kåren ryckte sålunda ut till branden. Larmandet av även Genevads-kåren skedde enligt tillämpad praxis, då eldsvådans omfattning ej kunde helt bedömas på telefonlarinet.

Vid framkomsten till brandplatsen konstaterade brandchefen i Veinge, att byggnaden var belägen inom Laholms landskommun och utanför Veingekårens verksamhetsområde. Då emellertid Laholms stads brandkår ej var på platsen och han ej heller visste om den över huvud var larmad, bedömde han det vara sin skyldighet att omedelbart påbörja släckningsarbetet utan att avvakta besked från brandchefen i Laholms stad, vilket skulle betydligt försenat släckningsarbetet.

Efter det förenämnde Persson hos brandchefen i Laholms stad hänvisats till Veingekåren, hade emellertid brandchefen i Laholms stad kontaktat polisen i Höks polisdistrikt med begäran om upp-

1200 liter
"RV 4"

med 4-cyl. Volvomotor
Vikt c:a 500 kg.

2500 liter
"Ruberg 2500"

med Chevroletmotor
Vikt c:a 780 kg.

Nyhet: Vätskefylld termostatreglerad motorkylare
Avgasejektor — Oljekylning

Wilh. Rubergs Fabriks AB, Långebro

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

lysning varest brandplatsen var belägen. Efter cirka 2 min. fick han besked, att platsen antagligen låg inom Laholms landskommun. Vid denna upplysning hade han ryckt ut med sin kår till brandplatsen, dit han kommit först cirka 10 minuter efter Veinge-kärerna, som då redan voro i full släckningsverksamhet.

Oaktat att Veinge-kärerna redan voro insatta i släckningsarbetet, hade brandchefen i Laholms stad för brandchefen i Veinge uppgivit sig vara skyldig att sätta in även sin kår i släckningsarbetet, då brandplatsen var belägen inom hans släckningsområde. Brandens omfattning kunde emellertid icke bedömas motivera insättandet av ytterligare en kår utöver de två redan insatta.

Laholms stad har av Laholms landskommun erhållit ersättning för brandkårens i staden utryckning till brandplatsen. Laholms landskommun har sedermera erhållit föreskriven ersättning av Hallands Brandförsäkringsbolag.

Laholms landskommun har vägrat ersätta Veinge kommun för Veinge-kärernas utryckning under hänvisning till att utryckningen bör betalas av den som larmade kärerna.

Brandförsäkringsbolaget anser sig icke kunna ersätta mer än en kår.

Nämndens utlåtande.

Av handlingarna i ärendet framgår, att branden upptäcktes av förbipasserande plåtslagarmästaren Kurt Persson i Laholm, som själv är borgarbrandman i Laholms stads brandkår, och att denne i första hand alarmerade nämnda brandkår men av dess chef hänvisades att i stället larma brandkåren inom Veinge kommun, då den av Persson förmodade brandplatsen låg inom denna kommun. Tillkallandet av Veinge brandkår torde med hänsyn härtill få anses ha varit fullt befogat. Däremot synes enligt nämndens mening ett fel ha begåtts av Laholms stads brandkår som, när den sedermera på eget initiativ ryckte ut till brandplatsen och fann att tillfredsställande brandkärsstyrkor redan voro i färd med släckningarbetet, trots detta stannade kvar och även insatte den egna kåren under den till synes enda motiveringen att brandplatsen var belägen inom Laholms stads brandkärs släckningsområde. Det riktiga förfarings sättet borde enligt nämndens mening ha varit att brandchefen för Laholms stads brandkår under förevarande förhållanden hade skickat hem sin egen kår men väl självt stannat kvar på brandplatsen för att där leda släckningen. Med stöd härav finner nämnden att försäkringsgivarens ersättning enligt släckningskostnadsöverenskommelsen bör begränsas till ett belopp, som

Bemärkelsedagar

70 år.

4/10 Lövdahl, G. K., f. brandchef, Nora.

60 år.

2/10 Kjellberg, C. A., brandchef, Bollnäs.
10/10 Nilsson, B., brandchef, Olofström.

Notiser

Bildband nr 12 klart.

I dagarna föreligger bildband nr 12 från Riksförbundet färdigt. Bandet behandlar "Underhållsinspektion — VW-industrimotor".

VW-industrimotorn har ju införts som kraftkälla för de lyftbara pumparna, och skäl talar för att denna motortyp även i fortsättningen kommer till användning för sådan pumpstorlek. Bildbandet vänder sig i första hand till pumpskötarna på denna motortyp. På 20-talet bilder — i färg — lämnas som komplement till instruktionsboken ett instruktivt bildsvap över skötsel och vård av denna motortyp. Här finns som exempel bilder över smörjschema, smörjmedelstabell och översikt av smörjställen. Härtill ett flertal bilder, som klargör hur fel och störningar skall avhjälpas.

Men varför saknas nummer på bilderna?

Priset för bildbandet med texthäfte är 35:—kr.

EK.

motsvarar dels fulla kostnaderna för Veinge-kärerna, dels skäliga kostnader för Laholms stads brandkärs utryckning och omedelbara hemsändande samt för dess befallhavare, allt enligt den av försäkringbolagen tillämpade ersättningstaxan. Hur den sålunda beräknade ersättningen sedan må fördelas mellan de berörda kommunerna är enligt nämndens mening deras sak att träffa uppgörelse om.

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Otgan för Svenska Brandkärernas Riksförbund
Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7:— kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex. = 5:— kr/år.
(Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsg. 14, Stockholm, Postgiro 4870.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel. 293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Jakobsgat. 14, Stockholm C. Tel. 10 50 25.

OBS! Annonismanuskript måste vara annonschefen tillhanda senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.